Ч. 198 Пятниця 3 (15) вересня 1893. Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адміністрація улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лишь франковані.

Рекламаціи неопечатанй вôльни вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Газеты Львôвскои“.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Газеты Львôвскои“ и въ ц. к. Старостствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Выимковый станъ у Празѣ.

Мы подали вже вчера цѣсарскй розпоряджения, котрыми заведено у Празѣ и въ еѣ околици выимковый станъ. Причину до тыхъ розпоряджень дала партія молодоческа, котрои дѣяльность такъ характеризуе Prager Zeitung:

„Переходяче всяку границю пôдбурюванє народности и наслѣдки сего спонукали Правительство до выданя выимковыхъ заряджень, котрй оголошено. Одна фракція (Молодочехи) дѣлала безъ огляду и користала зъ кождои нагоды, щобы розбудити середъ населеня якъ найсильнѣйше зворушенє. Не дбаючи о будучнôсть народу агітовала зъ безприкладною пристрасію, тероризувала всѣхъ въ нечуваный способъ и пôдбурювала противъ особъ, верствъ суспôльности и народностей. До того шукала помочи у неспокôйныхъ членôвъ иншихъ сторонництвъ и голосила майже отверто опôръ противъ зверхности.

Середъ загалу, привязаного щиро и вѣрно до Найвысшого Дому цѣсарского, найшли ся одиницѣ, котрыхъ зухвалости не здержувавъ навѣть маестатъ Монарха. Природнымъ наслѣдкомъ того всего було забуренє спокою и публичного порядку, що повтаряли ся що дня, загроженя безпечности особъ и власностей, маловаженє поваги властій, зневага ознакъ супремаціѣ державнои.

Звычайнй способы, якими розпоряджае власть державна, не выстарчали въ такôмъ складѣ рѣчи для успѣшного здержаня такихъ погубныхъ тенденцій, пôдпираныхъ консеквентно столичною прасою скрайного напряму. Законъ о союзахъ и стовариш(е)няхъ не выстарчавъ уже для здержаня надужить и систематичного высмѣваня поваги властій. На кождыхъ бôльшихъ зборахъ, на котрыхъ передъ вела партія терористична, лучають ся сцены бурливй, людей пôдбурюють до непослуху, зневажають представителѣвъ правительства и не дають увязнити виновникôвъ. А радикальна праса хвалить ся и тому що дѣе ся на замкненыхъ зборахъ, то зачинае дѣяти ся и на улицяхъ.

Зъ огляду на наслѣдки такого систематичного опору конечно треба ужити дозволеного правомъ обмеженя свободъ горожаньскихъ, а то въ тôй цѣли, щобы не допустити до ужиття острѣйшихъ способôвъ, потрѣбныхъ для удержаня спокою и порядку публичного.

Щобы властямъ дати змогу сповняти успѣшнѣйше свою задачу въ Празѣ и тыхъ доокрестныхъ мѣсцевостяхъ, де ширить ся недозволеный такъ пытае явно, выдано зі дане выимкове розпоряджене.

Вкôнци высказуе комунікатъ надѣю, що та частина населеня, котра поважае законы и любить спокôй и такожь та, що досп не знала, куды ведуть негôднй агітаціѣ, буде пôдпирати власти въ ихъ змаганяхъ, що мають на цѣли здержанє дальшихъ агітацій и пôдбурюванє“.

Такъ мотивуе урядова Prager Ztg. выданє сихъ розпоряджень. Розпорядження сй ажь до хвилѣ оголошения ихъ въ Wiener Zeitung були удержанй такъ въ тайнѣ, що нѣхто анѣ не догадувавъ ся такого кроку Міністерства и нѣ въ однôмъ дневнику не появивъ ся хочь бы натякъ, що правительство загадуе щось такого рѣшучого, якъ станъ облоги въ части Чехіи и въ столици краю. Не догадувано ся сего навѣть по тôмъ фактѣ, що въ Празѣ скрѣплено гарнізонъ двома баталіонами спроваджеными зъ Йосифова.

Замѣтна рѣчь, що міністерскй розпоряджения, заводячй станъ облоги, носять дату 12 вересня — якъ разъ дату цѣсарского рескрипту зъ 12 вересня 1871 р., въ котрôмъ суть слова, що Монархъ радо узнае права королѣвства ческого и готовъ тото узнанє обновити своєю присягою коронаційною.

Нинѣ прийшли дальшй вѣсти про сей станъ выимковый. Загально думають, що законъ сей вымѣреный головно противъ часописи Narodni Listy. Въ кôлька годинъ по оголошеню тыхъ розпоряджень, ся часопись одержала приказъ предкладати примѣрники до цензуры на три годины передъ ихъ выданємъ, черезъ що служба информаційна стала ся майже не можлива. Леда день, кажуть, очѣкують заказу выдаваня сеи газеты, а выдавцѣ думають перенести еѣ въ такôмъ выпадку на провінцію або й до Вѣдня.

Кажуть, що гр. Таффе порадивъ Є. Вел. Цѣсареви выдати выимковй розпорядження заразъ по антидинастичныхъ демонстраціяхъ. Дня 17 серпня с. р. Монархъ пôдписавъ розпоряджене, але наказавъ не оголошувати его, хиба ажь по новыхъ демонстраціяхъ.

И небавомъ почали ся авантуры зъ нагоды вынайденого Narod. List-ами ювілею рескрипту цѣсарского, а приготовленя до сего ювілею выкликали знову антидінастичнй маніфестаціѣ, спѣвали московскій имнъ народный и т. д. — и се остаточно спонукало правительство выдати згаданє розпоряджене.

Власть заказала выдавати чотири ческй тыжневники и розвязала всѣ молодоческй товариства.

Староческій Hlas Naroda ганьбить Молодочехôвъ за ихъ нечуваный шовінізмъ, котрый

---

16)

Всесвѣтна выстава въ Шікаґо.

(Конець).

Величавый видъ представляе на виставѣ електричне освѣтленє. Скоро лишь сумеркъ западе, то цѣле мѣсце выставы засвѣтить ся вôдъ разу, якъ колибъ зайшовше сонце ще разъ вернуло ся, якъ колибъ знову стануло на самôмъ вершку неба и ще разъ хотѣло приглянути ся „бѣлому мѣсту“. Не одно свѣтло за другимъ, але всѣ наразъ заблиснуть и зроблять зъ ночи день; широкй площѣ, басены и ставки суть засѣянй свѣтлами; зарисы величезныхъ палатъ свѣтятъ ся вôдъ довгихъ рядôвъ тысячѣвъ а тысячѣвъ бѣлыхъ жарѣючихъ лямпокъ, вôдъ котрыхъ свѣтло ажъ за очи ловить; такъ само тягнуть ся ряды тысячѣвъ лямпокъ вздовжъ балюстрадъ, басенôвъ, каблукôвъ надъ воротами, по вежахъ и дахахъ; они окружають кольонады стовпôвъ и мовь односвѣтчими вѣнцями окружають порталѣ и павільоны. Бѣлй фронты будынкôвъ выставовыхъ стають тогды ще бѣлѣйшй а черезъ великй ихъ вôкна и склянй дахи добуваесь друга майже така сама маса свѣтла. Въ самôй палатѣ промысловôй свѣтить ся тогды 10.000 свѣтелъ електричныхъ, въ будынку адміністраційнôмъ 5.000, въ будынку рôльництва 4.000 а въ будынку машиновôмъ и въ будынку, де есть выстава гôрнича, по 3000 свѣтелъ. Зъ многихъ водотрыскôвъ пôдносять ся свѣтячй струѣ воды и бють на ето стôпъ въ гору, та розбивають ся въ дрôбненькй крапельки, що якъ жарѣючй діяманты спадають назадъ до басенôвъ. Вôдъ смугового свѣтла выглядае вода въ басенѣ якъ розлите срѣбло а обѣ монументальнй керницѣ по бокахъ водотрыску „Колюмбія“ пускають струѣ въ рôзнобарвныхъ краскахъ.

Смугове свѣтло, розставлено дуже зручно на мѣсце выставы, доходить тутъ до небувалои доси силы; зъ дахôвъ поодинокихъ палатъ пускають его то на одну, то на другу статую, на тріюмфальнй стовпы або на фронты палатъ а освѣтленй ними предметы выглядають, якъ колибъ самй свѣтили яскравымъ свѣтломъ, або якъ колибъ були зъ самого фосфору. Але коли смугу електричного свѣтла пустять на хмары, то ажь якось лячно стае вôдъ него. Кружокъ рефлектора вôдбивае ся тогды на хмарахъ въ видѣ величезного мѣсяця, котрый наразъ, якъ колибъ якійсь величезный метеоръ, спадае посередъ людей, що дивлять ся на то чудо. Иншимъ разомъ бѣжить та смуга свѣтла по хмарахъ, змѣняе фантастично свои формы и выглядае тогды якъ довжезный хвôстъ якои кометы. Вся та величава гра свѣтла спочивае въ рукахъ кôлькохъ людей, що сидять укрытй десь въ закамаркахъ выставы при пересувачахъ. Одно потысненє пальця на приладъ центральный а все море свѣтла замѣнить ся на чорну пôтьму.

Такъ само величаво якъ на площи выставовôй представляе ся електричне освѣтленє и въ палатѣ для електрики, котру перший разъ збудовано на выставѣ екремо. Ще чотиры роки тому назадъ на парискôй выставѣ не грала електрика такъ великои ролѣ, якъ теперь. Едісонъ, тôй правдивый чародѣй американьскій, тріюмфуе. То вôнъ тôй, що заосмотрюе цѣлу пôвнôчну, середну и полудневу Америку свѣтломъ електричнымъ, завязавши богате товариство акційне для силы електричнои и робленя вôдповѣдныхъ до неи приладôвъ. То вôнъ выдумавъ такожь всѣ тй електричнй забавки на выставѣ, котрй обчисленй на ефектъ не сходять людемъ зъ дива. По серединѣ електричнои палаты пôднимае ся н. пр. высока вежа вкрыта цѣла множествомъ жарѣючихъ лямпокъ, котрыхъ цѣль за дня годѣ й догадати ся. Треба ихъ видѣти въ ночи. Вже зъ далека ловить зрѣтеля за очи чудесна гра красокъ, подôбна, ба краща, якъ та, яку показують свѣтячй водотрыски. И тутъ пôднимае ся безустанно въ гору довгими лініями промѣнє свѣтла и що разъ змѣняе ся въ иншу краску. Наразъ змѣняють ся тй рôвнобѣжнй лініи въ квадраты и колеса або бѣжать выкрутасами, однй червонй, другй синй, третй бѣлй або якои небудь иншои краски. Боками вежѣ перелѣтають безустанно блыскавки и представляють якійсь чаруючій видъ, котрый стае ще дивнѣйшій, коли вôдбувае ся въ великôмъ дашку зложенôмъ изъ трицять тысячѣвъ прізмъ. Можна собѣ подумати, що то за ефектъ, коли свѣтло однои свѣчки пущене на кілька прізмъ робить вже на насъ велике враженє. А тутъ не одна свѣчка але десять тысячѣвъ свѣтелъ

спровадивъ на край вымиковый станъ. Такъ само и иншѣ часописи критикують Молодочехôвъ. Орґанъ Масарика Čas мае такожь давати цензуровѣ примѣрники на три годины передъ ихъ выданемъ. Въ мѣстѣ спокôй.

Переглядъ политичный.

Межи пануючою династіею сербскою а давнѣйшими претендентами до трону сербского Караджорджевичами, котрѣ давнѣ часы жили въ незгодѣ, прийде теперь мабуть до порозумѣня. Давнѣйшій король Милянъ дуже не любивъ Караджорджевичѣвъ, а теперѣшный старае ся навязати якісь прихильнѣйшѣ зносины зъ сею родиною. Пôдчасъ своеѣ подорожи, якъ то мы вже згадували, вôдзначивъ поета зъ тои родины высокимъ ордеромъ, а недавно въ Тополіи, зложивъ вѣнець на могилѣ великого Кара Джорджи (Чорного Юрія) и пôдчасъ банкету спомянувъ сю родину дуже прихильными словами.

Доволѣ сензацiйну вѣсть читаемо въ Wiener Allg. Ztg., именно, що Швеція задумуе приступити до тридержавного союза. Въ тôй справѣ ведуть ся уже довшій часъ переговоры межь Берлиномъ а Штокгольмомъ, а побутъ пруского князя Леопольда Фридриха на шведскôмъ дворѣ мавъ вплынути корисно на хôдъ переговорôвъ такъ, що необавки можна надѣяти ся оповѣщеня союза Швеціѣ зъ середноевропейскими державами. — О скôлько се правда, годѣ нинѣ збагнути, и ся вѣсть вымагае потвердженя. Недавно згадала Köln. Ztg. о якихсь потайныхъ маніфестацiяхъ, що лагодять ся въ вôдповѣдь на приемъ российскои ескадры въ Тулонѣ. Се стало наводити на рôзнѣ здогады. Однѣ допускали, що тутъ розходить ся о признане Нѣмеччинѣ корабельнои стацiѣ на Середземнôмъ мори зъ стороны Италiѣ, другѣ пôднесли, що Анґлія хоче заманіфестувати свою приклонність для тридержавного союза, до котрого рѣшучо склонюесь. Слѣдомъ за тыми здогадами пôйшла Wiener Allg. Ztg. и принесла повысшу сензацiйну вѣсть. Всѣ тѣ комбінаціѣ не можна брати ще на серіо, хочь зъ другого боку не дасть ся заперечити, що тульоньске торжество принесе Европѣ деякѣ несподѣванки.

Новинки.

Львôвъ дня 14 вересня.

— **Конкурсы.** Адміністрація доменъ въ Надвôрнôй розписуе конкурсъ на кôлька посадъ лѣсничихъ въ платнею 400 зр., 25%-вымъ додаткомъ, вôльнымъ мешканемъ и побором дерева. Подання треба вносити до дня 15 жовтня. — Выдѣлъ повѣтовый въ Дрогобичи розписуе конкурсъ: 1) на двѣ посады лѣкарѣвъ окружныхъ зъ осѣдкомъ въ Пôдбужи въ платнею 835 зр. рôчно и въ Схôдници зъ платнею 743 зр. и 2) на посаду инжинера повѣтового въ платнею 1000 зр. Подання о першѣ двѣ посады треба вносити до 30 падолиста, о посаду инжинера до 30 вересня с. р. — Окружна рада шкôльна въ Рогатинѣ оголошуе конкурсъ на посады: 1) старшои учительки въ Рогатинѣ въ платнею 495 зр., 2) молодшихъ учительокъ въ Болшôвцяхъ, Бурштинѣ, Букачôвцяхъ и Книгиничахъ въ платнею 330 зр., 3) учителѣвъ при одноклясовыхъ школахъ: въ Бенькôвцяхъ, Черчи, Дитятинѣ, Ганôвцяхъ, Гербутовѣ, Григоровѣ, Яглуши, Клещѣвни, Любши, Мартиновѣ старôмъ, Мелнѣ, Настащинѣ, Новошинахъ, Обелници, Воскресинцяхъ, Пôдмихайлôвцяхъ, Пôдшумлянцяхъ, Помонятахъ, Поплавникахъ, Потоцѣ, Псарахъ, Рôздвянахъ, Скоморохахъ старыхъ, Серкахъ долѣшныхъ, Слобôдцѣ болшовецкôй, Стасевôй воли, Тенетникахъ, Васючинѣ, Вербилôвцяхъ, Вишневѣ, Выспѣ, Залужи, Желиборахъ в Журавенку та 4) на посаду катихита въ Рогатинѣ. Подання треба вносити до 10 жовтня.

— **На будову власного дому** для товариства „Зорѣ" зôбрано вôдъ 20 грудня 1892 р. до нинѣшнои дня 1915 зр. 24 кр.

— **До вѣдомости почтовыхъ експедиторôвъ.** Дирекція почтъ и телеґрафôвъ взывае почтовыхъ експедиторôвъ и експедиторки въ Галичинѣ, щобы выказали ся, де живуть, чимъ займають ся и длячого не користають зъ кваліфікаціи для повнення почтовои и телеґрафічнои службы. Тѣ, що не вôдповѣдять на згаданый вôдзывъ, будуть уважатись за зрезиґнувавшихъ въ своихъ декретôвъ.

— **Презенты** одержали оо.: Йос. Фолисъ на Скнилôвъ, Юл. Дудикъ на Фирлѣѣвъ, Ив. Габрусевичъ на Рыбники, въ епархіи львôвской.

— **Холера.** Дня 12 с. м. захорували: въ Делятинѣ, Ворохтѣ, Надвôрнѣ, Пневѣ и Зарѣчу по 1 особѣ; въ Краснôй 3 особы, у Гвоздѣ 6, въ Богородчанахъ 1, Чернятинѣ 2, Римановѣ 4, Демичи 1. Выздоровѣли въ Ясеници 2 особы. Померли: въ Делятинѣ 2, Краснôй 1, Гвоздѣ 3, Пневѣ и Зарѣчу по 1, въ Краковѣ 1; въ Римановѣ 5 осôбъ, въ Опришôвцяхъ, Ясеници и Чернятинѣ по 1. Крôмъ того лучили ся пôдозрѣнѣ выпадки у Воли радлôвскôй и въ Клоковичахъ (въ пов. перемыскôмъ).

— **Испыты зрѣлости** (доповнюючѣ зъ одного предмету) вôдбудуть ся въ ц. к. женьскôй семинаріи учительскôй у Львовѣ у вôвторокъ дня 3 жовтня о год. 10 передъ полуднемъ.

— **Конець змовы.** Львôвскѣ будôвничѣ погодили ся вже зъ мулярями, теслями и т. п. и то такъ, що признали мулярямъ то, чого они жадали: 10 годинъ працѣ, бôльшу платню и т. п. Вчера тысячѣ ихъ переходили спокôйно мѣстомъ зъ червоною таблицею на передѣ, на котрôй було написано: „Побѣда!" Тому що до полагодженя змовы въ користь робôтникôвъ причинивъ ся Є. Е п. Намѣстникъ, то робôтники зробили ему оваціѣ грôмкими окликами передъ палатою Намѣстника.

— **Два ювілеѣ.** Поляки обходили сими днями два ювілеѣ, оденъ зъ нагоды 70 роковинъ уродинъ знаменитого польского поета Корнила Уейского, а другій 50 лѣтный ювилей літературнои дѣяльности ґр. Августа Цѣшковского, презеса познаньского товариства приятелѣвъ наукъ. Обома сими мужами може повеличати ся польска суспôльнôсть, котра знову зô своеѣ стороны дае доказъ, якъ умѣе шанувати людей, що працюють для свого народу.

— **Дѣвчата на продажь.** Россійскій лѣкарь д-ръ Окороковъ выдавъ въ Петербурзѣ цѣкаву розправу о торговли людскимъ товаромъ. Галичина займае майже половину тои розправы, такъ богато матеріялу доставили авторови акты слѣдчѣ царгородскои поліціѣ що до згаданои торговлѣ, веденои нашими жидами. Страшнѣ рѣчи описуе д-ръ Окороковъ въ своѣй книжцѣ. На пр. оповѣдае, що бували партіѣ по 200 молодыхъ дѣвчатъ, котрѣ высылано зъ Галичины до Царгорода. Однако звычайно партiѣ суть меншѣ, особливо вôдъ коли галицка поліція зачала острѣйше дивити ся на сю торговлю. Авторъ подае такожь телеґрамы, якѣ находять ся въ актахъ, а були высыланѣ зô Львова, Станіслава, Тернополя, Коломыи, Стрыя до Одесы або Царгорода и заповѣдали приѣздъ дѣвчатъ. Мѣжь иншими були такѣ телеґрамы: „Высылаю 12 срѣбныхъ ложокъ", або: „высылаю 6 брилянтовыхъ шпильокъ;" иншій знову жидъ доносить, що „надавъ на зелѣзницю 8 мѣхôвъ муки", а иншій телеґрафуе: „пôдъ Вашою адресою выславъ я Вамъ 7 свиней". — Все то означало высыланѣ дѣвчата.

— **Варварство.** Нѣмецкѣ часописи оповѣдають про одного селянина въ пôдъ Гановеру, що вôнъ затроивъ у своимъ садѣ аршеникомъ овочѣ, що висѣли на низшихъ галузкахъ, а то длятого, бо хлопцѣ закрадали ся до его саду и обрывали ему садовину. На другій день справдѣ захорувало пятеро дѣтей, а одно померло. Лѣкарь выслѣдивъ у нихъ затроене аршеникомъ.

Господарство, промыслъ и торговля.

Прятане бараболь на зиму.

Сего року, коли и урожай въ многихъ сторонахъ нашого краю выпавъ досыть лихо,

---

електричныхъ всѣлякихъ красокъ и они всѣ вôдбивають ся въ три разы тôлько призмахъ!

При тôмъ всѣмъ найцѣкавѣйше то, що всѣ тѣ свѣтла скачуть и танцюють та змѣняють свои краски до такту музики, котра грае якого вальця, польки або марша. Музика та добувае ся изъ середины вежѣ. Що то знову за якесь чародѣйство? Цѣла тайна розкрыесь заразъ передъ нами, скоро малымъ отворомъ при сподѣ вежѣ вôйдемо до еѣ середины. Тамъ стоить звычайна, лишь велика катаринка. Коли еѣ накрутити, то въ нѣй якъ звѣстно обертаесь сталевый валокъ, набитый дрôбными цвяшками, що зачѣпають за зубцѣ сталевого гребеня и тымъ способомъ выгравають всѣлякѣ утворы музикальнѣ. Електричный токъ, що призначеный до освѣтлюваня того множества жарѣючихъ лямпокъ на вежи, переходить черезъ зубцѣ того гребеня и кôлько разôвъ якій зубець зачѣпить о цвяшокъ на валку, тôлько разôвъ заблысне на вежи лямпа, и на вôдворотъ, коли зубець вôдскочить, то лямпа згасне.

Въ подôбный спосôбъ есть уладжена вывѣска фірмы „Захôдноѣ спôлки електричнои". Высоко въ горѣ выписуе автоматична рука що мінуты великими, огнистыми буквами назву тои спôлки. Заразъ пôдъ сею вывѣскою на сподѣ лежать выставовѣ предметы поодинокихъ фірмъ; сотки жарѣючихъ лямпокъ всѣлякои величины, почавши вôдъ такихъ якъ диня, ажь до такихъ маленькихъ якъ булавка вôдъ шпильки, котру дамы затыкають въ волосе або якѣ мужчины носять на грудехъ. Въ Веракруцъ, въ Мехіку, бувъ давнѣйше звычай, що дамы посили вечеромъ на головѣ маленькѣ свѣтячѣ хрущики, котрѣ завивали въ малесенькѣ тюльовѣ мѣшочки и причѣпляли до волося; електрика зробила теперь конкуренцію и симъ маленькимъ сотворѣнькамъ.

Едисонъ выставивъ мѣжь иншимъ всѣ тѣ лямпы та складовѣ ихъ части, зъ котрыми робивъ першѣ пробы що до жарового свѣтла, а одно товариство телеґрафічне урядило ще цѣкавѣйшу выставу историчну: оно выставило всѣ апараты, всѣ патенты почавши вôдъ того першого приладу, котрымъ Морзе при помочи електрики давъ свѣтови знати, що выдумавъ телеґрафъ.

На выставѣ можна дальше побачити всѣ тѣ знаряды и инструменты, куснѣ кабелѣвъ, моделѣ кораблѣвъ и т. д., якѣ вôдъ несповна трицять лѣтъ уживають ся до закладаня пôдморскихъ телеґрафôвъ (кабелѣвъ). Побôчь того показало „Товариство торговельного пôдморского телеґрафу" (пята лінія пôдморска, котра вôдъ Вінценціѣ въ Ирляндіи ажь до Hearts Contet „Вдоволене серця" на Новôй Фунляндіи) наочно, якъ функціонуе пôдморскій телеґрафъ. Замѣсть моря есть тутъ зробленый малый басенъ зъ водою, въ котрôй стоять такѣ самѣ кôнцевѣ апараты, якѣ суть зъ одного боку въ Ирляндіи а зъ другого въ Новôй Фунляндіи.

Що й телефонъ обходить на свѣтѣ свое свято, не треба чей казати. Въ 1876 р. вôдбували ся на американьскôй выставѣ въ Філядельфіи першѣ пробы зъ телефономъ; теперь запанувавъ вже вôнъ въ цѣлôмъ свѣтѣ. Въ египетскôй святини, котру выставило товариство телефонове въ палатѣ електричнôй, есть представленый цѣлый розвôй телефону. Якъ же недоладно выглядае тутъ первѣстный сей приладъ до говореня на далеку розстайнôсть супротивъ теперѣшного, котрымъ можна выгôдно розмовити ся межи Шікаґомъ а Бостономъ, хочь оба тѣ мѣста вôддаленѣ вôдъ себе бôльше, якъ тысячу миль анґлійскихъ! Поза будынкомъ електричности, якъ разъ проти входу до сего будынку, есть саля до музики, въ котрôй суть лавки и фотелѣ, але нема нѣякого инструменту музичного. Люде сходять ся тутъ, сѣдають и слухають якъ грае якась музика, якъ спѣвае якась спѣвачка, якъ хтось грае на фортепянѣ або на орґанахъ. Тыхъ инструментôвъ не видко въ сали; то грае музика десь далеко може на двацять кільометрôвъ въ мѣстѣ, то спѣвае спѣвачка въ театрѣ, а мимо того все тутъ дуже добре чути. То електрика несе по дротахъ звуки музики и спѣву ажь до сеи салѣ та пускае ихъ тутъ чотирома трубами, уставлеными въ стели салѣ.

Найбôльшу увагу звертають на себе два найновѣйшѣ вынаходы на поли електрики, приляды званѣ „тельавтографъ" и „кінетоґрафъ". Першій зъ нихъ то звычайный оловець, до котрого при самôмъ его кôнчику суть причѣпленѣ два тоненьки дротики. Коли взяти той оловець до рукъ и писати нимъ въ бюрѣ телеґрафічнôмъ яку депешу, то въ тôмъ мѣсци, до котрого пишемо, вôдписуе такій самый приладъ слово за словомъ, черту за чертою наше письмо. Коли хто знае наше

и повѣнь наробила богато шкоды та и пашѣ досыть мало, а въ додатку ще й бараболя почала гнити, мусять нашѣ господарѣ тымъ бôльшу звернути увагу на то, щобы вôдповѣдно спрятати на зиму бараболѣ и бодай въ той способъ забезпечитись вôдъ дальшои страты. Бараболѣ при краснôй погодѣ и при добрôй земли не штука садити, але копати бараболѣ пôдчасъ слоты и спрятати ихъ вôдтакъ добре на зиму, то неразъ таки велика штука; длятого може не вôдъ рѣчи буде подати тутъ деякѝ рады.

Головна рѣчь есть, щобы бараболѣ спрятати въ таке мѣсце, де бы они черезъ зиму пôдчасъ сильныхъ морозôвъ не змерзли, а вôдтакъ щобы вже спрятанѝ не погнили. Бараболѣ можна прятати або въ землю, въ ямы, або верхъ землѣ або до пивниць. До пивниць було бы найлѣпше, бо тамъ можна за кождый разъ зайти и заглянути, але хто садить богато бараболь, то й мусѣвъ бы мати и велику пивницю, а велика пивниця коштує богато. Нашѝ селяне однакожь повиннѝ бы о то старати ся, щобы робити собѣ пивницѣ. Мала пивниця не богато коштує а велика зъ нею выгода. Особливо легко поставити собѣ пивницю тамъ, де за камѣнь не трудно; треба лишь трохи охоты и заходу. Коли бараболѣ мае ся прятати въ яму, то треба дивити ся на то, щобы яма була въ такôмъ мѣсци, де бы вода до неи не пôдходила анѣ сподомъ анѣ не наплывала зъ верха.

Найлѣпше есть прятати бараболѣ верхъ землѣ въ купахъ. Въ тôй цѣли сыпле ся бараболѣ въ стôжковатѝ купы на пôвтора до двохъ метрôвъ широкѝ а на метеръ до пôвтора высокѝ; довгота купы може бути всѣляка. Щобы купа мала лѣпшу опору, то выкопує ся землю въ тôмъ мѣсци, де ѥ ставить ся на чверть метра. При сыпаню бараболь на купы, а такъ само и до ямъ, треба ихъ добре перебрати; выбрати зъ нихъ всѣлякѝ зôгнилѝ або хочь бы й такѝ, котрѝ лишь здають ся, що трошки надгнилѝ. Лѣпше зъ надгнилыми выкинути и здорову, якъ зъ здоровыми спрятати зôгнилу. Найбôльшій клопôтъ, коли бараболя копає ся мокра або коли пôдчасъ закопуваня въ купы чи въ ямы паде дощь. Мокра бараболя загрѣває ся на купахъ або въ ямахъ, въ нѣй творить ся пара и тогды найбôльша небезпечнôсть, бо она може дуже легко зôгнити або замерзнути.

Бôльшѝ купы вогкои бараболѣ вкрывае ся соломою, котру присыпує ся на 3 або 4 цалѣ грубо землею, але самъ вершокъ лишае ся неприсыпаный, щобы пара могла выходити. Заразъ по дощи при краснôй погодѣ було бы найлѣпше вкрыти бараболю лишь соломою и въ день ѥ розгортати, але то й не конче выгôдно и небезпечно.

Найлѣпше було бы, колибъ можна бараболю вкрывати лишь самою землею, але того не робить ся длятого, що земля сама засыпує бараболю и при забираню бараболѣ зъ купы трудно ѥ выбрати зъ землѣ. Дуже добре було бы, колибъ купу бараболѣ можна обложити тонкою верствою муравы. При меншихъ купахъ далось бы то декуды зробити, де можна бы муравы накопати и то було бы найлѣпше; тогды ще лишь треба бы купу обсыпати землею и можна бы бути безпечнымъ, що ѣй не стане ся нѣчого, хочь она за мокра спрятана. Але коли того не можна зробити, то треба таки вкрывати насамперѣдъ соломою.

Хто вкрывае бараболю соломою, повиненъ на то памятати, що та солома не на то, щобы робити тепло бараболи, лишь на то, щобы вôддѣляти вôдъ неѣ землю, котрою ѥ присыпує ся. Не треба отже за грубо накладатя соломы. Груба верства соломы здержує пару, завертає ѥ въ середину, втягає ѥ сама, гние, а вôдъ неѣ гние и бараболя. Вкрыту соломою бараболю присыпує ся 20 до 25 центіметрôвъ землею, а вôдтакъ на зиму вкрывае ся ще дрôбнымъ рôщемъ, де можна сосновымъ, бараболинемъ, листемъ и присыпуєсь ихъ знову з млею. Доокола купы копає ся рôвъ, зъ котрого бере ся землю до вкрываня купы, а вôнъ хоронить вôдтакъ бараболю вôдъ замокненя.

Въ рокахъ, якъ и сей, де пашѣ мало и треба щадити солому, можна до вкрываня бараболь ужити сухого листя, соснового четиня, рôща и т. д., лишь все то мусить бути сухе. Укрывати бараболѣ сухимъ рѣщемъ сосновымъ добре ще й для того, що мыши не можуть до бараболь добирати ся. Тутъ треба ще й то сказати, що коли коло купъ зъ бараболею крутять ся ласицѣ, то не треба ихъ заразъ убивати, бо они лишь за мышами ходять.

— Квашенѝ огôрки и корнішоны. Добра ґаздиня пряче собѣ на зиму всякои всячины, бодай по трошки, пôсля свого господарства, а квашенѝ огôрки и корнішоны то у неѣ найзвычайнѣйша прятанина. А всежь таки неразъ можна почути жалѣ ґаздинь, що квашене огôркôвъ и роблене корнѣшонôвъ (маленькихъ огôрочкôвъ въ корѣннôмъ оцтѣ) якось имъ не конче удає ся; длятого хочемо тутъ подати способы, якъ обходити ся зъ огôрками, щобы ихъ добре уквасити або зробити добрѝ корнішоны.

Огôрки квасять ся звычайнымъ способомъ такъ: Выбирає ся краснѝ и здоровѝ огôрки, але не за старѝ, не насѣнники, полоче ся ихъ добре въ водѣ и обмывае ся. Бочѣвку, въ котрôй мае ся квасити огôрки, треба добре вымыти и выпарити, бо вôдъ того дуже залежить смакъ огôркôвъ. На спôдъ бочѣвки кладе ся листя зъ хрѣну, а навѣть кусень, два, и самого корѣня хрѣнового и трохи дубового та вишневого листя. Хрѣнъ надає мôць огôркамъ, дубове листє твердôсть, а вишневе листе зеленôсть. На то кладе ся верству огôркôвъ, а вôдтакъ знову верству дубового и вишневого листя та кропу, опôсля знову верству огôркôвъ и т. д.; пôсля величины бочѣвки робить ся одну або двѣ й три верствы. Наконець тре ся чôсникъ зъ солею на саламаху, розпускає ся трохи въ водѣ и заливае ся нимъ огôрки, котрѝ тогды нимъ добре перейдуть. Пôсля величины бочѣвки бере ся одну або й двѣ топки солы, розпускає ся вôдповѣдно въ студеной водѣ и заливае тою ропою огôрки ажь пôдъ верхъ и вкрывае знову листємъ и кропомъ. Такъ наповнену бочѣвку або заразъ задинає ся, або лишь вкрывае ся кружкомъ и прикладає ся каменемъ. При задинаню не наповняє ся бочѣвки зовсѣмъ ропою, лишь насамперѣдъ задинае ся а вôдтакъ доливає ся ропы дѣркою, котру вôдтакъ затыкає ся чопомъ. Бочѣвку ставить ся вôдтакъ въ яке холодне мѣсце.

Корнішоны робить ся въ той спосôбъ: Выбирає ся краснѝ маленькѝ огôрочки, свѣжѝ и не полоче ся ихъ, лишь посыпає добре солею, щобы пустили зъ себе воду, а тогды добре ихъ обтирає ся. На дно великого слоя склянного або камѣнного горшка кладе ся зѣля, званого естраґонъ; на то кладе ся верству огôрочкôвъ, до котрыхъ можна додати молодои фасольки въ стручкахъ, молодѝ кукурудзки и помідоры и вкрывае ся знову верствою естраґону та додає ся кôлька зеленыхъ перцюгъ (паприкъ). Коли тымъ способомъ уложить ся огôрочки, заливає ся переваренымъ оцтомъ, до котрого пôсля смаку додає ся соли, бôбкового листя, простого и анґлійского перцю; оцетъ мусить однакожь насамперѣдъ выстигнути. Слôй завязує ся вôдтакъ паперомъ и пряче ся.

Другій спосôбъ: Малѝ свѣжѝ огôрочки посыпує ся тертою солею и лищає ся на нôчь, щобы такъ перестояли. Жменю гôрчицѣ (бѣлои) заливає ся сирымъ оцтомъ, а такъ само и чôсникъ и лишає ся черезъ нôчь. На другій день переварює ся всѣ иншѝ додатки въ оцтѣ: гôрчицю тре ся на масу, додає ся простого не товченого перцю, товченого имбиру жовтого и соли и варить ся въ оцтѣ. Огôрки обтирає ся до суха, вкладає ся до слоя, додає ся кôлька штукъ перцюги и заливає ся поволи горячимъ ще оцтомъ.

письмо, то може его на кôнцевôй стаціи заразъ розпôзнати. На сто миль далеко можемо при помочи сего приладу писати власноручнымъ письмомъ. Папѣрь лежить на такôй металевôй плытѣ, котра переймає електричнôсть зъ оловця, за кождымъ потягненємъ его по папери; то само дѣє ся и на кôнцевôй стаціи лишь на вôдворотъ. Коли отже въ будучности прийде ся пôдписувати якѝ важнѝ документы, чеки, угоды и т. д., то вже не потреба буде ставити ся на мѣсце особисто, бо можна буде переслати пôдписъ „тельавтоґрафомъ".

Ще дивнѣйшій есть „кінетоґрафъ", котрымъ можна посылати фотоґрафіи на дуже далеку розстайнôсть. Пôдчасъ коли н. пр. въ Шікаґо фотоґрафують якусь особу або якійсь предметъ, то повстаюча при тôмъ т. зв. неґативна плыта перепускає електричный токъ всѣлякои силы въ мѣру того, якъ свѣтло розкладає металевый препаратъ, а той токъ електричный, що переходить черезъ ту плыту, розпускає знову такъ само сильно на плытѣ н. пр. въ Мільвокі металевый препаратъ и выкликує на нѣй такій самый образъ, якъ той, що вôдфотоґрафовано въ Шікаґо. Сей новый приладъ дасть ся дуже въ знаки всѣлякимъ злочинцямъ, бо ихъ фотоґрафіѣ можна буде розôслати „кінетоґрафомъ" до всѣхъ поліцій на свѣтѣ.

Дуже интереснѝ суть прилады електричнѝ, уживанѝ въ хірурґіи, почавши вôдъ машинъ до верченя зубôвъ (при пльомбованю), ажь до тыхъ електричныхъ стôльцѣвъ, котрыми Американцѣ высылають на тамтой свѣтъ злочинцѣвъ, засудженыхъ на кару смерти. Здаєсь, що зъ часомъ будуть подôбными машинами забивати и худобу, замѣсть ѥ рѣзати, якъ доси.

Дуже хосеннымъ показавъ ся ужитокъ електрики въ гôрництвѣ; замѣсть пары, замѣсть трансмісій и стисненого воздуха, працює теперь въ копальняхъ електрика, ба, ѥ будуть незадовго уживати до десінфекціѣ каналôвъ, воды до питя, а навѣть и до праня, бо досыть лишь пустити токъ електричный, а вôнъ убє всѣ бацилѣ (прутнѣ) холеричнѝ. Коли пустити токъ електричный черезъ розпущене въ водѣ сполучене хльорове, то зъ него робить ся окись, котрый мае то свойство, що вôдъ него осѣдає майже всяка матерія орґанична; той окись нищить всѣ шкôдливѝ ґазы, бацилѣ, гниль и т. д. Зъ сего вже видко, якъ важною есть електрика супротивъ пошестей.

Такъ отже прийшла нинѣ електрика на мѣсце вугля, ґазу до свѣтленя, опалу, свѣчокъ и нафты; она взяла на себе службу почтову и поліційну, стала сторожемъ, дає и розносить силу, помагає робôтникови и ученому, словомъ, займає чимъ разъ ширше мѣсце у всѣлякôй роботѣ людскôй. Коли чоловѣкъ ходить по палатѣ електричнôй на выставѣ и приглядає ся всѣмъ выставленымъ приладамъ електричнымъ, то ему ажь въ головѣ крутить ся, коли лишь погадає собѣ, що то буде въ двацятôмъ столѣтю!

ТЕЛЕГРАМЫ.

Римъ 14 вересня. Рôвночасно, коли прийде россійска ескадра до Тульону, ескадра анґлійска на Середземнôмъ мори вôдвѣдає италійскѝ пристани.

Парижъ 14 вересня. Праса парижска оголошує субскрипцію народну для гôдного принятя Москалѣвъ. Кождый Москаль одержить вôдъ французскихъ пань спинку зъ незабудькою. Впрочôмъ що дня появляють ся новѝ проекты.

За редакцію вôдповѣдає **Адамъ Креховецкій**.

С. Кельсенъ у Вѣдни

поручає

Кльосеты зъ переплывомъ воды и безъ того. — Руры клосетовû. — Каналовû насады зъ патентовымъ замкненємъ.—Збôрники на воду.— Комплетнû уряджения купелевû. — Вентіляторы. — Приборы до водотягôвъ, якъ такожъ руры лянû и кованû. — Помпы, фонтаны и и всякû арматуры.

Заступники дла ГАЛИЧИНЫ и БУКОВИНЫ

Львôвъ ГАМЕЛЬ и ФАЙГЕЛЬ Коперніка 21.

На жаданє высылає ся катальоґи.

Всѣ приборы

для аматорôвъ и фаховыхъ фотографôвъ

именно:

папѣръ альбуміновый, целюидиновый, течѣ, шкла, хемікалія найдешевше купити можна впростъ у заступникôвъ фабрикъ найбôльшихъ

ГАМЕЛЬ и ФАЙҐЕЛЬ

Львôвъ, ул. Коперніка 21.

Бюро оголошень и дневникôвъ

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всѣхъ дневникôвъ

по цѣнахъ оригінальныхъ.

До

Народнои Часописи, Ґазеты Львôвскои и „Przegląd-у“

може лише се бюро анонсы приймати.

ВѢДЕНЬСКА ФАБРИКА АМАЛІЪ

поручає

найновѣйше патентоване начинє кухонне зъ внѣ ґальванічно нікльоване, у внутрѣ повлечене чистою и дуже тревалою емалією.

До набутя у Ивана Шумана у Львовѣ

площа Бернардиньска и у всѣхъ большихъ торговляхъ зелѣза.

Поручає ся 9

торговлю винъ ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львовѣ.

Зъ друкарнѣ В. Ловиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.